

« zurück blättern vor »

GWICHT subst. m. (f.), ab 1495; auch *gwichta*. 1) ‘Gewichtsstück; Waage, Gewicht’ – ‘odważnik; waga, ciężar’: 1495 RocznKrac XVI 64, STP *Gwychtow dwa funty*. ○ 1561 Leop Eccle 21/28, SPXVI *Vřtá nie opátrných [!] głupie rzeczy [!] będą powiádać: ále flowá opátrných gwichtem będą wázone*. ○ 1561 Leop Am 8/5, SPXVI *A Sobbothá / othworzemy zboże: ábyřmy vmnieyřzyli miáry / á przyřporzyli gwichtow / y podrzućyli wagi nieřpráwne*. ○ 1562 WyprKr 45, SPXVI *SPisanie srebra. i tegos waga na Gwicht Cracowski. To wiedziecz potrzeba Isz srebro, Ktore ieřt wisitko pozlociřte, Saczowań kařdą Grziwne na Gwicht Crac<o>řfki po talař 12 1/2*. ○ 1563 BibRadz Mich 6/11, SPXVI *Izali będą czyřt z wagą nieřpráwiedliwą / y z workiem fáłřzywych gwichtow?* ○ 1572 Budn.Prov. 16 11, L *Teraz gwichtami wáżą; ale przedtym kamieniami a kamyczkami wáżono*. ○ 1594 SarnStat 47, SPXVI *Nie liczbą liczoné, ále řpráwnym gwichtem máią bydź wotá wáżoné*. ○ 1597 CiekPotr 34, SPXVI *nie pámiétařz wyrwy Onego, ktory tu był z Kráková przyiáchał Z drumlami, z gwichtą: miał teřz křiąřzki opráwione Kámieńmi*. ○ 1600 KlonWor 67, SPXVI *Zárućíteř go ślepym ábo chromym nokćiem: Mierzyteř máłym gwichtem / ábo krotkim łokćie^m: Szczipłą kwartą / złą wagą*. ○ (1621) 1728 Dambr. Kaz. 691, L *Miéycie szale i gwichty sprawiedliwe; nie będzieřz miał w worku twoim różnych gwichtów, więkřzego i mniéyřzego*. ○ (1663) 1922 Zimor 113, BRÜCKNER SIELANKA *i miłość nieprawym jeřt sędzią, [..] ciężkie prace i nieznořne grzechy lekkim gwichtem odwáża króciuchnej uciechy*. ○ 1690 SolArch 22, SP17 *Zwař cáty drağ [..] ná wagách, miářto gwichtow možeřz řzelágow użyć: wiedźąc że złotyř fto řzelágow wáżą funtow 30*. ○ (1756) 1949 Chmiel, PUZ *Gwicht – waga*. ○ 1778 Nar.Dz. 1 5, L *Przedayna sprawiedliwořć tam ugina szali, Gdzie złoty gwicht, lub groźny błyřka miecz ze řtali*. ○ 1793 S.Grodz. 2 134, L *Wřzędzie na komorach mają mieć gwichty do wáżenia złota*. ○ (†1826) 1970 Ossol.Wiecz. 63 *Anielki poboźne predřięwzićcie, moje teřz niegodne modlitwy gwichtu im przydały*. ○ (1874–1912) 1953–1956 Prus Kron. IV 104, DOR *Od stworzenia řwiata krew i řmierć są ořtatecznymi rezultatami sporów i tym najciężřzym gwichtem, który szalę na stronę jednego lub drugiego przeciwnika przewáża*. ○ 1935 Ziel.T.Rzym. 53, DOR *Przyniesiono wielkie wagi i odwáźniki; na jednej szali gwichty, na drugiej złoto*. – STP, SPXVI, CN, TR, L, SWIL, SW, LSP, DOR (przeřtarz.). 2) ‘Gewicht an Ketten, das den Mechanismus einer Wanduhr in Bewegung hält’ – ‘ciężarek na łańcuchu poruszający mechanizm zegara řciennego’: (1834) 1949 Słow.Kord. 166, DOR *Obejrzeć trzeba koła w wiekowym zegarze (...) namařcić gwichty i spręźny; niech nam bije wyraźnie lata, dzie, godziny*. ○ (1938–1939) 1947 Jarec.Ludzie I 36, DOR *Do*

*mieszkania przybył zegar ścienny. Prostokątny cyferblat otaczały wspaniałe
rozkwitłe malowane róże, żelazne gwichty czas popychał w dół.* – nur DOR. ◇

Var: *gwicht* subst. m., 1495 RocznKraK XVI 64, STP – STP, SPXVI, CN,
TR, L, SWIL, SW, LSP, DOR; *gwichta* subst. f., [hapax] 1597 CiekPotr 34,
SPXVI – nur SPXVI. ◇ **Etym:** nhd. *Gewicht* subst. n., ‘Gewichtsstück;
Gewicht (im übertr. Sinne)’, GRI. ◇ **Konk:** *waga* subst. f., bel. seit 1366,
STP, zuerst geb. MA CZ, nur für Inh. 1. ◇ **Der:** *gwichtowy* adj., zuerst geb.
CN.

« zurück blättern vor »